

Liliana Brožič

DOI:10.33179/BSV.99.SVI.11.CMC.24.4.REC

RECENZIJ

EKOLOŠKI SISTEM VOJAŠKE DRUŽINE IN SPECIFIČNI DEJAVNIKI TVEGANJA, KI VPLIVAJO NA NJENO BLAGOSTANJE IN ZDRAVJE

Ob izteku poletja je založba Fakultete za družbene vede izdala novo monografijo, za katero je v kolofonu zapisala, da gre za spremenjeno in dopolnjeno različico monografije z naslovom *Military families' health and well-being*, ki jo je izdala založba Springer Nature Switzerland v angleškem jeziku. Slovenska različica ima naslov *Socialnoekološki modeli zdravja, pripadnice in pripadniki vojaške organizacije ter njihove družine*. Njeni avtorji so Janja Vuga Beršnak, Živa Humer, Jelena Juvan, Andreja Živoder, Ljubica Jelušič, Alenka Švab, Klemen Kocjančič in Bojana Lobe.

Nastala je v okviru temeljnega znanstvenega projekta J5-1786, ki ga je financirala Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, vodila pa Janja Vuga Beršnak.

Znanstvena monografija ima 322 strani in je razdeljena na enajst poglavij. Poleg uvoda in zaključka vsebuje še naslednje vsebinske sklope: Družine v vrtincu družbenih sprememb pozne moderne, Družbene okoliščine v Sloveniji, Vojaški institucionalni in zakonodajni okvir za podporo družinam, Teoretični model vojaškospesificnega tveganja oziroma protektivnih dejavnikov za zdravstvene izide vojaških družin, Zdravje vojaških družin v Sloveniji, Tveganje za zdravje vojaških družin v primerjavi s civilnimi: regresijska analiza, Vpliv stresa na zdravje vojaških družin, Odraščanje v vojaški družini: pogled odraslega otroka in Socialnoekološki modeli vplivov vojaškospesificnih in drugih dejavnikov tveganja za zdravje in dobrobit pripadnikov/-ic in njihovih družin.

Recenzije monografije so pripravili Branimir Furlan, Anton Grizold, Tanja Renner in Nataša Troha.

Furlan omenja, da bi bralec ob koncu pregleda monografije lahko sklepal, da so vojaške družine ob vseh obveznostih, dinamiki in stresu, ki jih spremljajo, velik problem za slovensko družbo. Poudarja, da so ugotovitve raziskav, ki so jih opravili avtorji, prav nasprotno. Vojaške družine so prilagodljivejše, mnogokrat kohezivnejše in predvsem odpornejše od civilnih družin.

Grizold kot pomembno pridobitev in novost pri raziskovanju vojaške organizacije in vojaških družin izpostavlja poglobljene intervjuje z odraslimi člani družin, ki so odrasčali v vojaški družini. Ti so se v svoji mladosti srečevali z dolgotrajno odsotnostjo enega ali celo obeh staršev zaradi vojaških nalog v tujini ali pa so morali za več let zapustiti svoje socialno okolje in se prilagoditi na novo.

Renerjeva kot pomembno za raziskavo poudarja uporabo Bronfenbrennerjevega modela socialnoekoloških ravni, s poudarkom na vojaških družinah in opazovanju dejavnikov, ki vplivajo nanje. Avtorji so opredelili te kazalnike zdravja: (ne) zadovoljstvo s partnersko zvezo, intimno nasilje, straševstvo, blagostanje otrok, čezmerna uporaba psihoaktivnih substanc, depresija, posttravmatska stresna motnja in splošno zdravstveno počutje.

Troha je prav tako kot Furlan v svoji recenziji izpostavila ugotovitve iz raziskave, da so vojaške družine odpornejše v primerjavi z družinami iz civilnega okolja, za kar pa si ne more vseh zaslug lastiti Slovenska vojska, temveč so za to zaslužni predvsem partnerice in partnerji zaposlenih v Slovenski vojski.

Monografija prinaša veliko novega in uporabnega za vojaško in civilno okolje, za znanstvenike in strokovnjake, za mnoge zaposlene v sistemu nacionalne varnosti, za posameznike, ki želijo bolje razumeti svoj poklic in njegove posebnosti, zaradi katerih je zahtevnejši od drugih, predvsem pa za otroke in njihovo doživljanje vojaškega poklica in vojaške družine.

Njene ugotovitve bodo morda motivirale tudi nevojaške, ali kot jih imenujejo avtorji, civilne družine, pri spoprijemanju z vsakodnevnimi obveznostmi in stresom. S pomočjo monografije lahko bolje razumemo, kaj je tisto, kar opredeljuje vojaški poklic kot zahtevnejšega, in kaj kljub vsemu zmorejo vojaške družine.